

על מנת שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה – With the stipulation that there is no deceit; nevertheless the rules of אונאה apply

OVERVIEW

resolved the contradiction of the two rulings of שמואל. When the stipulation is ע"מ שאין בו אונאה, there is no אונאה; however if he said אונאה, there is אונאה. Similarly by שביעית if he states, ע"מ שלא תשמטני בשביעית, it is effective; however if he says ע"מ שלא תשמטני שביעית it is not effective. There is a dispute between רב ענן and תוספות in the understanding of רש"י.

פירש הקונטרס¹ על מנת כולי כלומר אני מבטיחך מאונאה שאין בו -

‘אין בו אונאה’; to explained the expression of ‘with the stipulation, etc. that אונאה’, for there is no deceit here. This was his stipulation -

והרי יש בו אונאה דהויא מקח טעות שכחש² -

However there is אונאה here, so it is a mistaken sale, since he deceived [him]. This concludes פרש"י.

פרש"י disagrees with תוספות:

ולא נראה דהיכי מדמה הכי נמי³ על מנת שלא תשמטני שביעית משמטת -

to שביעית רב ענן compare רב ענן does not appear to be right, for how does שביעית רב ענן compare רב ענן to שביעית רב ענן. And ע"מ שלא תשמטני שביעית, when he states the same is also by שביעית רב ענן by saying אונאה - but they are not the same - ע"מ שאין בו אונאה, הרי יש בו אונאה, שביעית משמטת that it is the same as אונאה -

והתם לא שייך טעמא דמקח טעות⁴ -

ע"מ שאין בו the reason of טעות מקח is not applicable, as it is by שביעית רב ענן. For there by שביעית רב ענן, how can שביעית רב ענן compare them.

תוספות offers his interpretation:

ולכך פירש רבנו שמואל בן מאיר על מנת שאין בו אונאה משמע -

¹ בד"ה לדידי

² The הגהות הב"ח amends this to read, שכחש לו ולא (instead of שכחש לו ולא). He told him there would be no deception in the sale and in reality there was a deception, therefore it is a טעות טעות.

³ רב ענן is (seemingly) saying that there are two cases by אונאה (one which is אונאה and one which is אונאה) and two cases by שביעית (one which is not משמט and one which is משמט). The two corresponding cases (אונאה and שביעית משמט) are meant to be similar in their respective cases, as to why the stipulation is not valid.

⁴ תוספות is asking that the two cases where the stipulation is not valid (שביעית משמט and יש בו אונאה) are not similar at all according to פרש"י. The reason why יש בו אונאה in the case of אונאה (which is that he promised not to deceive him and he did deceive him) is not at all applicable to the case of שביעית משמט (when he said ע"מ שלא תשמטני שביעית), since the concept of מקח טעות has no meaning by שביעית (תשמטני שביעית).

So therefore the רשב"ם explained that **ע"מ שאין לו בו אונאה** means that the stipulator is saying -

שלא יחול איסור לאו דלא תונו על המקח ועל כרחו הוא חל -

‘That the prohibition of לא תונו (you shall not deceive) should not apply for this sale’; but perforce it applies against his wishes -

שאין יכול לבטל⁵ מאותה אונאה -

For the stipulator **cannot nullify [the prohibition of] לא תונו from this act of deception.** However if the stipulation was -

על מנת שאין לך עלי אונאה כלומר שלא תתבע לי האונאה אלא תמחול לי תנאו קיים -
ע"מ שאין לך עלי אונאה, which means ‘that you shall not demand from me the אונאה payment, but rather you should absolve me (from the אונאה responsibility)’; his stipulation is valid. This is regarding אונאה -

והכא נמי על מנת שלא תשמט שביעית כלומר -

ע"מ שלא תשמט שביעית (שביעית) if the stipulation is **meaning -**

שלא יחול איסור שביעית אם אקח ממך אחר השמטה שביעית משמטו -

That the איסור שביעית should not be in effect if I take from you the payment after שביעית; the rule is that שמט שביעית is -

והשתא ניחא שהן⁶ שוין:

And now the answer of רב ענן is satisfactory, for they are both (אונאה and שביעית) the same.

SUMMARY

According to רש"י the meaning of **ע"מ שאין לו בו אונאה** is that the stipulation is that it is an honest sale without deception; according to תוספות it means that the laws of אונאה should not apply (as opposed to **ע"מ שאין לך עלי אונאה**, which means that you should be מוחל me the אונאה).

THINKING IT OVER

What would רש"י maintain in case of אונאה **ע"מ שאין לו בו אונאה**, and what would תוספות maintain in case of אונאה **ע"מ שאין לו בו אונאה**; would there be אונאה or not?

⁵ The הגהות ה"ח amends this to read, **לבטל הלאו מאותה** (instead of **לבטל מאותה**). No one has the right to void the לאו; it is (always) in effect.

⁶ Both by שביעית and אונאה he stipulated that the respective איסורים (of אונאה and שביעית) should not take effect, which he is not empowered to do; by dismissing a לאו. Therefore in both cases the stipulation is not valid and there is אונאה and משמט respectively in both cases.